

گزارش ویژه

عملکرد شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران

مقدمه

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و شرکت‌های تابعه آن، بر اساس مشی تفکیک فعالیت‌های بالادستی از پایین‌دستی نفت، شکل گرفته است. فعالیت رسمی این شرکت، از سال ۱۳۷۱ آغاز شد و آن بخش از فعالیت‌های شرکت ملی نفت ایران که شامل پالایش نفت خام و انتقال و توزیع فرآورده‌های نفتی و سرمایه‌گذاری در این بخش از صنعت نفت بود، به این شرکت مادر سپرده شد. پالایش نفت خام و تهیه انواع فرآورده‌های نفتی، توسط ۹ شرکت پالایشی (پالایشگاه) با مجموع ظرفیت بیش از ۱/۶ میلیون بشکه در روز، به‌منظور تامین نیازهای داخلی کشور، تامین بخشی از خوراک صنایع و واحدهای پتروشیمی و صادرات پاره‌ای از فرآورده‌های مازاد بر مصرف داخلی، انجام می‌پذیرد.

انتقال نفت خام از مبادی تولید به پالایشگاه‌های کشور و هم‌چنین انتقال فرآورده‌های نفتی از پالایشگاه‌ها و مبادی وارداتی به انبارهای تدارکاتی پخش، توسط

۱. کارشناس گروه پژوهشی اوپک و کشورهای عمده تولیدکننده و مصرف‌کننده نفت و گاز، موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، s.kokabi@iies.net

شبکه شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران، انجام می گیرد و توزیع و پخش روزانه بیش از ۲۰۰ میلیون لیتر فرآورده های نفتی با استفاده از نفتکش های جاده پیمای، مخزن دارهای راه آهن و نفتکش های دریایی، توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، انجام می شود.

تهیه طرح ها و اجرای عملیات مهندسی و ساختمانی مرتبط با وظایف شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران و سایر شرکت های تابعه و انجام مطالعات اقتصادی و توجیهی طرح ها، امور مهندسی بنیادی و تفصیلی و اجرای طرح های محوله توسط شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران صورت می گیرد.

ظرفیت پالایشی

۹ پالایشگاه فعال شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران با مجموع ظرفیت عملی پالایشی ۱۶۲۷ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۸۵، بخش عمده نیاز کشور به فرآورده های نفتی را تامین می نمایند.

جدول ۱. ظرفیت پالایشی کشور در سال ۱۳۸۵ و در سال ۱۳۹۱

هزار بشکه در روز

پالایشگاه	ظرفیت اسمی	ظرفیت موجود	ظرفیت در سال ۱۳۹۱
آبادان	۱۴۰	۳۶۵	۳۶۰
اصفهان	۲۰۰	۳۷۵	۳۶۷
اراک	۱۵۰	۱۷۰	۲۵۰
تهران	۲۲۵	۲۴۰	۲۴۰
بندرعباس	۲۳۲	۲۶۰	۳۲۰
تبریز	۱۰۰	۱۱۰	۱۶۶
کرمانشاه	۱۵	۲۲	۲۲
شیراز	۴۰	۵۶	۷۰
لاوان	۲۰	۲۹	۴۲
میعانات گازی	-	-	۳۶۰
نفت خام فوق سنگین آبادان	-	-	۱۸۰
نفت خام فوق سنگین بندرعباس	-	-	۱۸۰
جمع کل	۱۱۲۲	۱۶۲۷	۲۵۵۷

منبع: برنامه ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، خرداد ۱۳۸۵

پالایشگاه اصفهان با ۳۷۵ هزار بشکه و پالایشگاه کرمانشاه با ۲۲ هزار بشکه در روز ظرفیت پالایشی، به ترتیب بیشترین و کمترین ظرفیت پالایشی کشور را به خود اختصاص می دهند.

با توجه به برنامه های موجود شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، پیش بینی می شود ظرفیت پالایشی کشور در سال ۱۳۹۱ با ۵۷ درصد رشد به ۲۵۵۷ هزار بشکه در روز افزایش یابد.

جدول ۲، نشان می دهد که خوراک پالایشگاه های کشور از حدود ۸۶۹ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۶۹، با ۸۵ درصد رشد، به ۱۶۰۹ هزار بشکه نفت خام در روز در سال ۱۳۸۴ افزایش یافته است.

طی این دوره، ۲ پالایشگاه اراک و بندرعباس به چرخه تولید پیوستند که مجموع خوراک این ۲ پالایشگاه، حدود ۴۳۶ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۸۴ بوده است.

جدول ۲. خوراک پالایشگاه های کشور به تفکیک

هزار بشکه در روز

سال	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
آبادان	۱۳۸۷	۱۴۰۱	۱۴۱۴	۱۴۲۸	۱۴۴۳	۱۴۵۸	۱۴۷۳	۱۴۸۷	۱۵۰۱	۱۵۱۶	۱۵۳۱	۱۵۴۶	۱۵۶۱	۱۵۷۶	۱۵۹۱	۱۶۰۶
اصفهان	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶	۳۱۱/۶
اراک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تهران	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴	۲۴۲/۴
بندرعباس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تبریز	۸۸/۵	۸۷/۷	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹	۸۶/۹
کرمانشاه	۲۹/۸	۲۸/۵	۲۴	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵	۲۴/۵
شیراز	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸	۲۹/۸
لاوان	۲۳	۲۱/۵	۲۳	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶	۲۳/۶
جمع کل	۸۶۸/۸	۹۹۳/۳	۱۱۳۷/۴	۱۲۶۳/۸	۱۳۹۰/۴	۱۵۱۶/۰	۱۶۴۱/۶	۱۷۶۷/۲	۱۸۹۲/۸	۲۰۱۸/۴	۲۱۴۴/۰	۲۲۶۹/۶	۲۳۹۵/۲	۲۵۲۰/۸	۲۶۴۶/۴	۲۷۷۲/۰

منبع: برنامه ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، خرداد ۱۳۸۵

تولید، مصرف، واردات و صادرات فرآورده های اصلی

شرکت های پالایشی ۹ گانه (پالایشگاه ها)، علاوه بر تولید فرآورده های مورد نیاز اقتصاد کشور، خوراک شرکت های پتروشیمی اراک، اصفهان، آبادان، تبریز، آروماتیک بندر امام و همچنین LAB اصفهان و صدها کارخانه کوچک بخش خصوصی را تامین می کنند. هرچند فرآورده های متنوعی در پالایشگاه های کشور تولید می شوند، اما به منظور رعایت اختصار، در ادامه به بررسی ۵ فرآورده اصلی خواهیم پرداخت.

۱. گازمایع (LPG)

با توجه به جدول ۳، تولید گازمایع از ۶/۸۱ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۶۹ با نرخ رشد سالانه ۱/۰۴ درصد، به ۷/۹۶ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۴ افزایش یافت. بیشترین نرخ رشد سالانه طی این سال‌ها، مربوط به سال ۱۳۷۳ می‌باشد که طی این سال، تولید LPG حدود ۱۲/۷ درصد نسبت به سال قبل از آن، افزایش یافت.

مصرف گاز طبیعی نیز طی سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۸۴ با نرخ رشد سالانه‌ای معادل ۳/۱۸ درصد از ۶/۹ میلیون لیتر به ۱۱/۰۳ میلیون لیتر در روز افزایش یافت. بیشترین نرخ رشد سالانه مصرف این فرآورده در سال ۱۳۷۱ اتفاق افتاد که در این سال مصرف نسبت به سال قبل از آن، ۱۲/۲ درصد رشد را تجربه نمود. با بررسی نرخ رشد سالانه این حامل انرژی، در می‌یابیم که با توجه به جایگزینی گاز طبیعی، نرخ رشد سالانه این محصول به تدریج کاهش یافته است و در سال ۸۴، حجم مصرف نسبت به سال ۱۳۸۳، حدود ۴/۱ درصد کاهش یافته است.

با توجه به مزاد تقاضا نسبت به تولید داخلی LPG، کمبود عرضه داخلی توسط واردات جبران شده است. بیشترین حجم واردات در سال‌های مورد بررسی، مربوط به سال ۱۳۸۲ و معادل ۳/۳۷ میلیون لیتر در روز بوده است.

۲. بنزین

همان‌گونه که از جدول ۳ مستفاد می‌شود، طی سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۸۴، حجم تولید بنزین از ۱۹/۹۹ میلیون لیتر در روز به ۴۲/۳۴ میلیون لیتر در روز افزایش یافته که بیانگر نرخ رشد متوسط سالانه‌ای در حدود ۵/۱ درصد است که در مقایسه با سایر فرآورده‌ها، بیشترین نرخ رشد را داشته که می‌تواند با توجه به محدودیت‌های فنی، ناشی از نیاز داخلی و مصرف فزاینده آن باشد.

طی این سال‌ها، بیشترین نرخ رشد تولید در سال ۱۳۷۷ با ۱۳/۲۶ درصد و کمترین نرخ رشد در سال ۱۳۷۵ و با ۲/۶۸- درصد بوده است.

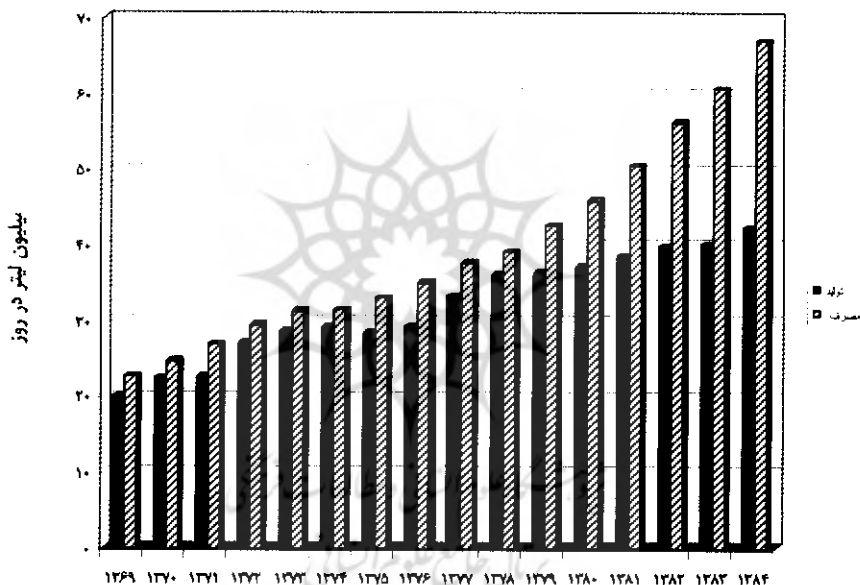
علی‌رغم رشد قابل توجه تولید داخلی بنزین طی این سال‌ها، مصرف داخلی، رشد به مراتب بیشتری را داشته است. مصرف داخلی بنزین که در سال ۱۳۶۹ معادل ۲۲/۷ میلیون لیتر در روز بوده، با نرخ رشد متوسط ۷/۵ درصد در سال، به ۶۷/۰۴ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۴ رسیده است.

بیشترین نرخ رشد سالانه در سال ۱۳۸۲ و معادل ۱۱/۴ درصد و سپس در سال ۱۳۸۴ با ۱۰/۵ درصد بوده و کمترین رشد سالانه در سال ۱۳۷۴ و در حدود ۰/۳۲ درصد

بوده است.

با توجه به پیشی‌گرفتن نرخ رشد سالانه مصرف نسبت به تولید داخلی، حجم واردات بنزین کشور طی این سال‌ها به شدت افزایش یافته و از ۹۰۰ هزار لیتر در روز در سال ۱۳۶۹ به ۲۴/۸۱ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۴ افزایش یافته که نشان‌دهنده نرخ رشد متوسط ۲۴/۷ درصد در سال بوده است. بیشترین نرخ رشد واردات طی این سالها مربوط به سال ۱۳۷۶ و با بیش از ۱۱۴ درصد رشد بوده و کمترین نرخ رشد در سال ۱۳۷۳ و در حد ۵۵/۸- درصد اتفاق افتاده است.

نمودار ۱. روند تولید داخلی و مصرف بنزین کشور

۳. نفت سفید

تولید نفت سفید طی سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۸۴ از ۱۶/۶۶ میلیون لیتر به ۲۰/۳۲ میلیون لیتر در روز افزایش یافته که حاکی از ۱/۳۳ درصد رشد متوسط سالانه بوده است. بیشترین نرخ رشد سالانه ۱۶/۳ درصد در سال ۱۳۷۰ و کمترین نرخ رشد سالانه متعلق به سال ۱۳۸۴ و معادل ۱۱/۵- درصد بوده است.

با توجه به سیاست‌های دولت جمهوری اسلامی در خصوص جایگزینی مصرف گاز طبیعی با فرآورده‌های نفتی، روند رشد مصرف نفت سفید تقریباً در تمامی این سال‌ها

منفی بوده است. مصرف این فرآورده از ۲۲/۵ میلیون لیتر در سال ۱۳۶۹ به ۲۰/۵ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۴ کاهش یافته که نشان دهنده نرخ متوسط کاهش ۰/۶۱ درصد در سال می باشد (رشد سالانه -۰/۶۱ درصد).

با توجه به روند کاهش مصرف داخلی نفت سفید، عملاً واردات این فرآورده از سال ۱۳۷۷ قطع شد و از سال ۱۳۷۸ مازاد عرضه داخلی، به صادرات اختصاص یافته است.

۴. نفت گاز

با توجه به جدول ۳، تولید نفت گاز کشور از ۳۸/۵۴ میلیون لیتر در سال ۱۳۶۹ به ۷۹/۲۲ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۴ افزایش یافته که نشان دهنده نرخ رشد متوسط ۴/۹ درصد در سال می باشد.

جدول ۳. روند تغییرات تولید، مصرف، واردات و صادرات ۵ فرآورده اصلی

میلیون لیتر در روز

سال	گاز مایع				بنزین موتور			
	تولید	مصرف	واردات	صادرات	تولید	مصرف	واردات	صادرات
۱۳۶۹	۶/۸۱	۶/۹۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱۹/۹۹	۲۲/۷۰	۰/۹۰	۰/۰۰
۱۳۷۰	۵/۵۵	۷/۴۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۲۲/۳۹	۲۴/۶۰	۱/۷۰	۰/۰۰
۱۳۷۱	۵/۶۹	۸/۳۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۲۲/۵۳	۲۶/۹۰	۲/۹۰	۰/۰۰
۱۳۷۲	۶/۳۸	۸/۵۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۲۶/۹۷	۲۹/۴۰	۴/۳۰	۰/۰۰
۱۳۷۳	۷/۱۹	۸/۸۰	۱/۴۶	۰/۰۰	۲۸/۶۱	۳۱/۳۰	۱/۹۰	۰/۰۰
۱۳۷۴	۷/۵۹	۸/۴۰	۱/۱۷	۰/۰۰	۲۹/۱۰	۳۱/۴۰	۳/۴۰	۰/۰۰
۱۳۷۵	۷/۳۴	۹/۲۰	۱/۹۰	۰/۰۰	۲۸/۳۲	۳۳/۰۰	۲/۷۰	۰/۰۰
۱۳۷۶	۷/۷۸	۹/۴۰	۱/۸۷	۰/۰۰	۲۹/۳۳	۳۵/۰۰	۵/۸۰	۰/۰۰
۱۳۷۷	۸/۰۶	۹/۶۰	۱/۷۷	۰/۰۳	۳۳/۲۲	۳۷/۷۰	۳/۷۷	۰/۰۰
۱۳۷۸	۸/۳۷	۱۰/۳۰	۱/۹۰	۰/۰۱	۳۶/۰۲	۳۹/۱۰	۳/۳۹	۰/۰۰
۱۳۷۹	۸/۳۱	۱۱/۰۵	۲/۹۴	۰/۰۱	۳۶/۳۳	۴۲/۵۳	۵/۲۰	۰/۰۰
۱۳۸۰	۸/۳۰	۱۱/۴۱	۳/۱۵	۰/۰۰	۳۷/۱۳	۴۵/۸۲	۷/۷۸	۰/۰۰
۱۳۸۱	۸/۸۳	۱۱/۰۹	۳/۲۱	۰/۰۰	۳۸/۵۵	۵۰/۵۲	۱۰/۴۲	۰/۰۰
۱۳۸۲	۸/۳۷	۱۱/۷۸	۳/۳۷	۰/۰۰	۳۹/۸۷	۵۶/۲۸	۱۵/۱۱	۰/۰۰
۱۳۸۳	۸/۱۸	۱۱/۵۰	۳/۱۲	۰/۰۰	۴۰/۱۵	۶۰/۶۷	۲۲/۶۷	۰/۰۰
۱۳۸۴	۷/۹۶	۱۱/۰۳	۲/۹۱	۰/۰۰	۴۲/۳۴	۶۷/۰۴	۲۴/۸۱	۰/۰۰

ادامه جدول ۳.

میلیون لیتر در روز

سال	نفت سفید				نفت گاز				نفت کوره		
	تولید	مصرف	واردات	صادرات	تولید	مصرف	واردات	صادرات	تولید	مصرف	واردات
۱۳۶۹	۱۶/۶۶	۲۲/۵۰	۶/۰۰	۰/۰۰	۳۸/۵۴	۵۱/۳۰	۱۲/۸۰	۰/۰۰	۴۳/۳۲	۳۴/۱۰	۰/۰۰
۱۳۷۰	۱۹/۳۷	۲۴/۰۰	۵/۷۰	۰/۰۰	۴۱/۶۱	۵۵/۱۰	۱۱/۹۰	۰/۰۰	۵۰/۱۷	۳۵/۱۰	۰/۰۰
۱۳۷۱	۲۱/۲۵	۲۸/۶۰	۸/۰۰	۰/۰۰	۳۹/۹۸	۵۷/۲۰	۱۶/۳۰	۰/۰۰	۵۰/۶۴	۳۵/۸۰	۰/۰۰
۱۳۷۲	۲۳/۸۹	۲۹/۸۰	۶/۵۰	۰/۰۰	۴۶/۰۰	۶۰/۱۰	۱۳/۹۰	۰/۰۰	۵۶/۵۸	۳۹/۰۰	۰/۰۰
۱۳۷۳	۲۵/۰۹	۲۹/۷۰	۵/۹۰	۰/۰۰	۵۳/۲۵	۶۲/۲۰	۱۰/۳۹	۰/۰۰	۶۰/۳۵	۴۲/۰۰	۰/۰۰
۱۳۷۴	۲۳/۷۱	۲۸/۷۰	۵/۲۰	۰/۰۰	۵۵/۷۰	۵۹/۸۰	۳/۷۵	۰/۰۰	۶۴/۹۳	۴۰/۶۰	۰/۰۰
۱۳۷۵	۲۵/۲۳	۳۰/۵۰	۵/۴۰	۰/۰۰	۵۷/۸۷	۶۲/۷۰	۳/۹۰	۰/۰۰	۶۸/۶۵	۴۲/۷۰	۰/۰۰
۱۳۷۶	۲۵/۴۷	۲۹/۱۰	۳/۷۰	۰/۰۰	۶۱/۷۲	۶۴/۳۰	۱/۳۰	۰/۰۰	۷۶/۷۱	۴۴/۲۰	۰/۰۰
۱۳۷۷	۲۸/۴۴	۲۷/۲۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۶۴/۷۳	۶۳/۸۰	۰/۰۰	۰/۲۷	۷۹/۰۷	۳۷/۴۰	۰/۰۰
۱۳۷۸	۲۸/۵۶	۲۶/۰۰	۰/۰۰	۲/۴۰	۶۹/۵۵	۶۳/۱۰	۰/۰۰	۷/۶۰	۸۴/۲۳	۳۶/۲۰	۰/۰۰
۱۳۷۹	۲۶/۶۷	۲۵/۶۲	۰/۰۰	۰/۸۰	۶۹/۹۵	۶۶/۷۲	۰/۰۰	۲/۳۰	۸۲/۲۲	۳۹/۵۸	۰/۰۰
۱۳۸۰	۲۷/۱۶	۲۴/۵۳	۰/۰۰	۰/۷۴	۷۰/۸۸	۶۹/۰۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۸۰/۱۵	۴۱/۶۷	۰/۰۰
۱۳۸۱	۲۴/۶۹	۲۳/۷۵	۰/۰۰	۱/۹۷	۷۱/۹۲	۷۰/۸۱	۰/۰۰	۲/۰۱	۸۰/۱۳	۳۹/۶۰	۰/۰۰
۱۳۸۲	۲۴/۷۴	۲۱/۵۵	۰/۰۰	۱/۵۱	۷۳/۱۵	۷۲/۰۲	۰/۰۰	۰/۶۱	۷۷/۱۳	۳۷/۳۵	۰/۰۰
۱۳۸۳	۲۲/۹۶	۲۱/۴۲	۰/۰۰	۰/۶۰	۷۷/۰۴	۷۴/۹۶	۰/۰۰	۳/۳۵	۷۴/۷۶	۳۷/۵۹	۰/۰۰
۱۳۸۴	۲۰/۳۲	۲۰/۵۱	۰/۰۰	۰/۳۲	۷۹/۲۲	۷۹/۴۰	۰/۲۹	۱/۴۶	۷۶/۱۳	۴۰/۶۵	۰/۰۰

منبع: برنامه ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، خرداد ۱۳۸۵

بیشترین نرخ رشد سالانه تولید در سال ۱۳۷۳ و معادل ۱۵/۷۶ درصد و کمترین نرخ رشد سالانه معادل ۳/۹۲- درصد، در سال ۱۳۷۱ بوده است. مصرف نفت گاز طی این سال ها از ۵۱/۳ میلیون لیتر به ۷۹/۴ میلیون لیتر در روز افزایش یافته که حاکی از رشد متوسط سالانه ۲/۹۵ درصد می باشد. بیشترین نرخ رشد سالانه با ۷/۴ درصد در سال ۱۳۷۰ بوده و کمترین نرخ رشد در سال ۱۳۷۴، معادل ۳/۸۶- درصد بوده است. با توجه به بیشتر بودن نرخ رشد سالانه تولید داخلی نسبت به مصرف، واردات این فرآورده از سال ۱۳۷۷ قطع شد و از همان سال، مازاد تولید نسبت به مصرف داخلی، به بازارهای جهانی صادر گردید. بیشترین حجم صادرات نفت گاز ایران در سال ۱۳۷۸ و معادل ۷/۶ میلیون لیتر در روز بوده است.

۵. نفت کوره

تولید نفت کوره کشور از ۴۳/۳۲ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۶۹ با ۳/۸ درصد رشد

متوسط سالانه به $76/13$ میلیون لیتر در روز در سال 1384 افزایش یافته است. بیشترین نرخ رشد سالانه این فرآورده، در سال 1370 و معادل $15/8$ درصد و کمترین نرخ رشد در سال 1382 و معادل $3/7$ - درصد بوده است. مصرف این فرآورده نیز طی این سال‌ها از $34/1$ میلیون لیتر به $40/65$ میلیون لیتر در روز افزایش یافته که نشان‌دهنده $1/2$ درصد رشد متوسط سالانه می‌باشد. با توجه به بیشتر بودن نرخ رشد تولید نسبت به مصرف داخلی، حجم صادرات این فرآورده از $9/36$ میلیون لیتر در سال 1369 به $36/87$ میلیون لیتر در روز در سال 1384 افزایش یافته که نشان‌دهنده نرخ رشد متوسط سالانه $9/6$ درصد می‌باشد. بیشترین حجم صادرات این فرآورده، $49/83$ میلیون لیتر در روز در سال 1378 بوده است.

چشم‌انداز مصرف فرآورده‌های نفتی کشور تا سال 1403

با توجه به برآوردهای انجام‌شده توسط برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران (جدول 4)، پیش‌بینی می‌شود روند رشد مصرف بنزین، نفت‌گاز و نفت‌کوره ادامه یابد هرچند این نرخ رشد با نرخ رشد‌های محقق‌شده طی سال‌های گذشته متفاوت خواهد بود. طبق این پیش‌بینی‌ها، روند مصرف گازمایع و نفت‌سفید تا سال 1403 کاهش خواهد بود.

طبق این برآورد، پیش‌بینی می‌شود مصرف گاز مایع در سال 1403 به $8/26$ میلیون لیتر در روز کاهش یابد، که نشان‌دهنده نرخ کاهش‌دهنده‌ای معادل $1/6$ درصد در سال طی سال‌های 1385 تا 1403 خواهد بود. نرخ رشد پیش‌بینی شده ($1/6$ - درصد) به میزان قابل توجهی کمتر از نرخ رشد این فرآورده طی سال‌های 1369 تا 1384 می‌باشد. البته شایان توجه است که نرخ رشد مصرف LPG از سال 1383 منفی بوده است.

پیش‌بینی می‌شود مصرف بنزین نیز از $72/2$ میلیون لیتر در روز در سال 1385 با نرخ رشد سالانه‌ای معادل $5/65$ درصد به $164/68$ میلیون لیتر در روز در سال 1403 افزایش یابد.

این نرخ رشد به صورت قابل ملاحظه‌ای کمتر از نرخ رشد مصرف بنزین در سال‌های اخیر است و چنانچه اقدامی اساسی در خصوص مهار رشد مصرف بنزین صورت نپذیرد، تحقق چنین نرخ رشدی چندان محتمل نخواهد بود. علی‌رغم پیش‌بینی نرخ رشد مصرف بنزین کمتر از نرخ رشد سال‌های گذشته،

مصرف ۱۶۴ میلیون لیتر در روز بنزین در سال ۱۴۰۳، حجم قابل توجهی را نشان می‌دهد.

به عنوان مثال، اگر فرض شود تکنولوژی مورد استفاده در صنعت پالایش کشور در سال ۱۴۰۳ معادل شرایط کنونی باشد، و بخواهیم تمام مصرف داخلی را در کشور تولید نمایم، باید برای تولید این حجم از بنزین، بیش از ۵ میلیون بشکه در روز نفت خام را در پالایشگاه‌های کشور پالایش کرد که این حجم با تولید کنونی حدود ۴ میلیون بشکه نفت کشور قابل مقایسه می‌باشد.

بنابراین تجدیدنظر اساسی در زمینه سبد بهینه مصرف انرژی کشور، الزامی است که چشم‌پوشی از آن کشور را در سال‌های آتی با بحران مواجه خواهد نمود.

جدول ۴. پیش‌بینی روند مصرف فرآورده‌های نفتی کشور

میلیون لیتر در روز

سال	گاز مایع	بنزین	نفت سفید	نفت گاز	نفت کوره
۱۳۸۵	۱۰/۶۰	۷۲/۲۰	۱۹/۷۰	۸۲/۴۰	۳۹/۹۰
۱۳۸۶	۱۰/۳۰	۷۶/۳۶	۱۷/۹۰	۸۷/۲۷	۴۳/۳۰
۱۳۸۷	۱۰/۰۶	۸۰/۴۷	۱۶/۷۰	۹۰/۷۲	۴۵/۷۷
۱۳۸۸	۹/۸۹	۸۴/۹۷	۱۵/۴۰	۹۴/۴۳	۴۴/۹۸
۱۳۸۹	۹/۷۶	۸۹/۶۹	۱۵/۳۰	۹۷/۴۳	۴۶/۳۰
۱۳۹۰	۹/۶۶	۹۴/۹۷	۱۵/۲۰	۹۸/۴۴	۴۷/۷۰
۱۳۹۱	۹/۶۰	۱۰۰/۷۵	۱۵/۱۰	۹۶/۴۰	۵۰/۱۶
۱۳۹۲	۹/۵۳	۱۰۷/۰۹	۱۵/۰۰	۹۹/۳۲	۵۰/۲۴
۱۳۹۳	۹/۴۹	۱۱۴/۳۳	۱۴/۸۰	۱۰۲/۱۷	۵۰/۲۲
۱۳۹۴	۹/۴۶	۱۱۸/۶۱	۱۴/۶۰	۱۰۸/۲۲	۵۰/۳۴
۱۳۹۵	۹/۴۴	۱۲۲/۵۲	۱۴/۵۰	۱۱۲/۹۹	۵۰/۴۸
۱۳۹۶	۹/۳۰	۱۲۶/۵۶	۱۴/۳۰	۱۱۸/۱۴	۵۰/۶۱
۱۳۹۷	۹/۱۳	۱۳۰/۸۶	۱۴/۰۰	۱۲۴/۱۰	۵۰/۶۱
۱۳۹۸	۸/۹۸	۱۳۵/۳۲	۱۳/۸۰	۱۳۰/۶۶	۵۰/۷۵
۱۳۹۹	۸/۸۳	۱۴۲/۴۸	۱۳/۵۰	۱۳۵/۱۵	۵۰/۸۰
۱۴۰۰	۸/۶۸	۱۴۷/۶۴	۱۳/۲۰	۱۴۲/۴۰	۵۰/۷۴
۱۴۰۱	۸/۵۴	۱۵۳/۰۳	۱۲/۹۰	۱۵۰/۶۰	۵۰/۸۰
۱۴۰۲	۸/۴۰	۱۵۸/۷۷	۱۲/۵۰	۱۵۹/۵۶	۵۰/۷۵
۱۴۰۳	۸/۲۶	۱۶۴/۶۸	۱۲/۱۰	۱۶۹/۳۱	۵۰/۷۱

منبع: برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، خرداد ۱۳۸۵

با توجه به برآوردهای انجام شده، پیش‌بینی می‌شود مصرف نفت سفید از ۱۹/۷ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۵ با نرخ شد سالانه‌ای معادل ۳/۱۹- درصد به ۱۲/۱ میلیون لیتر در روز در سال ۱۴۰۳ کاهش یابد. چنین نرخ کاهنده‌ای بیانگر تداوم سیاست‌های جایگزینی مصرف گاز طبیعی می‌باشد.

هم‌چنین پیش‌بینی می‌شود مصرف داخلی نفت گاز از ۸۲/۴ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۵ با نرخ رشد ۴/۹۱ درصد در سال به ۱۶۹/۳ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۵ افزایش یابد. این حجم مصرف، با تولید ۷۹ میلیون لیتر در روز نفت‌گاز در سال ۱۳۸۴ قابل مقایسه می‌باشد که برای تولید این حجم نفت‌گاز در کشور، باید ظرفیت پالایشی کشور به بیش از ۲ برابر ظرفیت کنونی افزایش یابد.

با توجه به برآورد انجام‌شده، پیش‌بینی می‌شود مصرف نفت کوره کشور با نرخ رشد سالانه ۱/۶ درصد از ۳۹/۹ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۵ به ۵۰/۷ میلیون لیتر در روز در سال ۱۴۰۳ افزایش یابد.

زیرساخت‌های انتقال و توزیع

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی با بهره‌گیری از امکانات اسکله‌های شهیدرجائی، باهنر و فولاد بندرعباس و هم‌چنین اسکله بندرصادراتی ماهشهر، عملیات صادرات و واردات فرآورده‌های نفتی خود را انجام می‌دهد.

این شرکت با در اختیار داشتن ۱۴ هزار کیلومتر خط لوله و ۱۷۳ مرکز انتقال، تاسیسات انتهایی و ایستگاه‌های فشارشکن، و با مجموع مخازن ذخیره‌سازی بالغ بر ۲ میلیون مترمکعب، عملیات انتقال فرآورده‌های نفتی را در داخل کشور به انجام می‌رساند.

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی با حمل و توزیع حدود ۲۲۰ میلیون لیتر انواع فرآورده در روز در ۳۵ منطقه عملیاتی و ۲۲۵ ناحیه از طریق ۲۲ هزار توزیع‌کننده بخش خصوصی و ۳۵۰۰ پیمانکار حمل‌ونقل زمینی، ریلی و دریایی، ۶۰ توزیع‌کننده گازمایع و ۲ هزار جایگاه سوخت‌گیری و ۸ میلیون مترمکعب مخازن ذخیره‌سازی فرآورده، اقدام به توزیع انواع فرآورده در داخل کشور می‌نماید.

طرح‌های توسعه ظرفیت پالایشی کشور

به‌منظور تامین نیازهای فزاینده اقتصاد داخلی به‌انواع فرآورده و نیز تولید حجم بیشتری از فرآورده‌های سبک‌تر و کاهش تولید نفت کوره، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، پروژه‌های متعددی را در دست اجرا دارد که اهم آن به شرح ذیل می‌باشند:

الف. طرح احداث مجتمع کت‌کراکر پالایشگاه آبادان

- شامل احداث واحدهای جدید: کت‌کراکر، الکیلاسیون، ایزومریزاسیون، تولید گوگرد، بازیافت اسیدسولفوریک، آمین، تصفیه گازمایع.
- میزان افزایش تولید بنزین: $5/6$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: 938 میلیارد ریال + 280 میلیون یورو
- آخرین وضعیت طرح: انعقاد قرارداد EPC
- تاریخ شروع طرح: 1385
- تاریخ اتمام طرح: 1388
- نافذ شدن قرارداد: $1385/2/23$

ب. طرح افزایش ظرفیت پالایشگاه بندرعباس به 320 هزار بشکه در روز

- بازسازی واحدها: تقطیر (۰۱) و (۷۱)
- میزان افزایش تولید بنزین: $0/5$ میلیون لیتر در روز
- میزان افزایش تولید نفتا: $4/4$ میلیون لیتر در روز
- میزان افزایش تولید نفت سفید: $1/3$ میلیون لیتر در روز
- میزان افزایش تولید نفت‌گاز: $0/4$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود 50 میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: 52 درصد پیشرفت
- تاریخ شروع طرح: 1384
- تاریخ اتمام طرح: 1386

ج. طرح بهینه‌سازی و اصلاح فرآیندهای پالایشگاه بندرعباس

- شامل احداث واحدهای جدید: ایزومریزاسیون، تصفیه نفتا، تبدیل کاتالیستی، گوگردزدایی نفت‌گاز
- بازسازی واحدها: تصفیه با آمین، آب‌ترش و گوگردسازی
- میزان افزایش تولید بنزین: $3/9$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود 400 میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: تهیه اسناد مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: 1385
- تاریخ اتمام طرح: 1388

د. طرح افزایش ظرفیت و بهبود کیفیت پالایشگاه اراک

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در اتمسفر، تصفیه نفتا، تصفیه نفتا، تبدیل کاتالیستی، تصفیه نفت سفید، ایزومریزاسیون، تصفیه برش سنگین، کت کراکر، هیدروژن، آمین و آب ترش، تولید گوگرد، تصفیه بنزین کت کراکر، تصفیه گازمایع، بازیافت پروپیلن.
- بازسازی واحدها: تقطیر در اتمسفر و خلا، بازیافت گازمایع، بازیافت گوگرد.
- میزان افزایش تولید بنزین: ۱۱/۳ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۱/۶ میلیارد دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله انتخاب پیمانکار EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ه. طرح بهبود فرآیند و بهینه‌سازی ظرفیت پالایشگاه اصفهان

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در اتمسفر، تصفیه نفتا، تصفیه نفت‌گاز، ایزومریزاسیون، تصفیه برش سنگین، بازیافت گوگرد، تصفیه بنزین کت کراکر، تصفیه گازمایع، هیدروژن، تصفیه و تبدیل کاتالیستی.
- بازسازی واحدها: تقطیر در اتمسفر و خلا، تفکیک نفتا، گازمایع، آمین، هیدروژن.
- میزان افزایش تولید بنزین: ۱۴/۲ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۱/۶ میلیارد دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله برگزاری مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

و. طرح بهینه‌سازی و اصلاح فرآیندهای پالایشگاه تبریز

- شامل احداث واحدهای جدید: تصفیه نفتای سنگین، تبدیل کاتالیستی.
- بازسازی واحدها: واحد آیزوماکس.
- میزان افزایش تولید بنزین: ۱/۱ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۱۵۰ میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: برگزاری مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ز. طرح بهینه‌سازی و اصلاح فرآیندهای پالایشگاه تهران

- شامل احداث واحدهای جدید: تصفیه نفتای سبک، ایزومریزاسیون.
- میزان افزایش تولید بنزین: $0/61$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۱۲۵ میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: برگزاری مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ح. طرح بهبود فرآیند و بهینه‌سازی ظرفیت پالایشگاه شیراز

- شامل احداث واحدهای جدید: تصفیه نفتا، تبدیل کاتالیستی، تصفیه نفت سفید و نفت گاز، ایزومریزاسیون، هیدروکراکر، کت کراکر، بازیافت پروپیلن.
- بازسازی واحدها: تقطیر در اتمسفر، تقطیر در خلأ، آب‌ترش، کاهش گرانیروی.
- میزان افزایش تولید بنزین: $2/4$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۲۸۰ میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله طراحی بنیادی
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ط. طرح افزایش ظرفیت و بهبود کیفیت پالایشگاه لاوان

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در خلأ، تصفیه نفت سفید و نفت گاز، ایزومریزاسیون، تولید گوگرد.
- بازسازی واحدها: تقطیر در اتمسفر، تبدیل کاتالیستی.
- میزان افزایش تولید بنزین: $1/3$ میلیون لیتر در روز
- میزان افزایش تولید نفت سفید: $0/4$ میلیون لیتر در روز
- میزان افزایش نفت گاز: $0/8$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۲۱۰ میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله تهیه اسناد مناقصه
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ی. طرح احداث پالایشگاه جدید میعانات گازی بندرعباس

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر، تقطیر در اتمسفر، تصفیه گازمایع، تبدیل کاتالیستی، تصفیه نفتا، ایزومریزاسیون، تصفیه نفت سفید، تصفیه نفت گاز.
- میزان تولید بنزین: $34/6$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید سوخت جت: $3/3$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید سوخت دیزل: $13/2$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۲ میلیارد دلار
- آخرین وضعیت طرح: برگزاری مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۵
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۸

ک. طرح احداث پالایشگاه جدید نفت خام فوق سنگین بندرعباس

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در اتمسفر، تقطیر در خلأ، تصفیه نفتا، تبدیل کاتالیستی، تصفیه نفت سفید، تصفیه نفت گاز، استخراج با حلال، تصفیه برش سنگین، هیدروکراکر، کت کراکر، هیدروژن، آمین، آب ترش، گوگرد، تصفیه بنزین کت کراکر، بازیافت گازمایع، بازیافت پروپیلن.
- میزان تولید بنزین: $8/4$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت سفید: $3/2$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت گاز: $5/2$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت کوره: $4/1$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید گازمایع: $0/78$ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید پروپیلن: $0/48$ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۲ میلیارد دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله تهیه اسناد مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۶
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۹۰

ل. طرح احداث پالایشگاه جدید نفت خام فوق سنگین آبادان

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در اتمسفر، تقطیر در خلأ، تصفیه نفتا، تبدیل کاتالیستی، تصفیه نفت سفید، تصفیه نفت گاز، استخراج با حلال، تصفیه برش سنگین، هیدروکراکر، کت کراکر، هیدروژن، آمین، آب ترش،

- گوگرد، تصفیه بنزین کت کراکر، بازیافت گازمیع، بازیافت پروپیلن.
- میزان تولید بنزین: ۸/۴ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت جت: ۳/۲ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت گاز: ۵/۲ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید نفت کوره: ۴/۱ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید گازمیع: ۰/۷۸ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید پروپیلن: ۰/۴۸ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: حدود ۲ میلیارد دلار
- آخرین وضعیت طرح: در مرحله تهیه اسناد مناقصه EPC
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۶
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۹۰

م. طرح توسعه پالایشگاه آبادان

- شامل احداث واحدهای جدید: تقطیر در خلأ، ایزومریزاسیون، تصفیه نفت سفید و نفت گاز، کت کراکر، تولید هیدروژن، آمین و آب ترش، تولید گوگرد، تصفیه بنزین کت کراکر، تصفیه و تفکیک گازمیع.
- میزان تولید بنزین: ۱۰/۲ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید فرآورده‌های میان تقطیر (نفت سفید و نفت گاز): ۱۶/۱ میلیون لیتر در روز
- میزان تولید پروپیلن: ۰/۸۲ میلیون لیتر در روز
- صادرات نفتا به پتروشیمی: ۳/۴۲ میلیون لیتر در روز
- میزان سرمایه‌گذاری: ۹۶۶ میلیون دلار
- آخرین وضعیت طرح: پایان مطالعات امکان‌سنجی
- تاریخ شروع طرح: ۱۳۸۶
- تاریخ اتمام طرح: ۱۳۸۹

اقدامات عملی جهت حفظ محیط زیست

علی‌رغم فعالیت‌های شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران که ذاتاً با مقتضیات زیست‌محیطی سازگار نیست، این شرکت تلاش نموده تا آسیب‌های زیست‌محیطی حاصل از فعالیت‌های خود را به حداقل ممکن کاهش دهد. با جایگزین کردن بنزین حاوی MTBE با بنزین محتوی تترا تیل سرب در سراسر کشور، علاوه بر حذف ماده خطرناک سرب از بنزین، زمینه‌های لازم جهت نصب مبدل‌های

کاتالیستی بر روی خودروها با هدف کاهش آلاینده‌های خروجی ناشی از احتراق سوخت در موتور و رعایت استانداردهای یورو فراهم شده است. هم‌چنین با تولید نفت‌گاز کم‌گوگرد جهت تامین نیاز ناوگان اتوبوس‌رانی شهرهای تهران، اصفهان، شیراز و کرج، سعی در کاهش آلودگی هوا در شهرهای پرتردد داشته است.

هم‌چنین جایگزینی گاز طبیعی به‌جای سوخت مایع و بازیافت گازهای ارسالی به مشعل پالایشگاه‌ها، گام موثری در کاهش آلاینده‌های هوا در فرآیندهای پالایشی پالایشگاه‌ها بوده است.

بازسازی و توسعه تصفیه‌خانه‌های پساب آب‌های صنعتی و بهداشتی، جایگزینی مواد شیمیایی سازگار با محیط‌زیست در تصفیه آب و به‌کارگیری تدابیر لازم در دفع لجن‌های نفتی با روش بیولوژیکی، از جمله اقدامات موثر شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران جهت کاهش آلاینده‌های آب بوده است.

برای کنترل و کاهش آلاینده‌های خاک، بازدیدهای منظم و کنترل برنامه‌ریزی شده از خطوط انتقال نفت‌خام و فرآورده‌ها و همچنین مخازن از نظر نشتی و استقرار نظام حفاظت کاتدیک و ایزولاسیون حوضچه‌های تبخیر واحدهای بازیافت مواد و پاکسازی خاک‌های آلوده به‌مواد نفتی، از دیگر تدابیر شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران بوده است.^۱

جایگزینی گاز طبیعی با فرآورده‌های نفتی

با توجه به وجود ذخایر بسیار غنی گاز طبیعی که ایران را در حال حاضر به عنوان دومین دارنده ذخایر گاز جهان مطرح نموده است، سیاست جایگزینی مصرف گاز طبیعی به‌جای فرآورده‌های نفتی، از عمده سیاست‌های مدنظر سیاست‌گذاران کلان کشور بوده است.

در همین راستا سهم گاز طبیعی در سبد انرژی مصرف داخلی کشور از حدود ۶/۷ درصد در سال ۱۳۵۷ به بیش از ۵۰ درصد در سال ۱۳۸۳ افزایش یافته است. به‌عبارت دیگر از کل ۱۱۴۴ میلیون بشکه معادل نفت‌خام مصرف انرژی کشور در سال ۱۳۸۳ (۳/۰۵ میلیون بشکه در روز)، حدود ۵۵۷ میلیون بشکه معادل نفت‌خام آن (۱/۵۲ میلیون بشکه در روز) مصرف گاز طبیعی بوده است.

با توجه به حجم صادرات کنونی نفت‌خام کشور (حدود ۲/۵ میلیون بشکه در روز)، چنانچه این سیاست به‌جد دنبال نمی‌شود، صادرات نفت‌خام کشور به شدت تحت

۱. نفت و توسعه ۵، گزارش اهم فعالیت‌های وزارت نفت، ۱۳۸۴

فشار قرار می‌گرفت و باید حداقل بیش از ۱/۵ میلیون بشکه دیگر از تولید، صرف مصرف داخلی می‌شد و درآمد صادراتی کشور از این محل به شدت کاهش می‌یافت.

جدول ۵. مصرف گاز طبیعی کشور به تفکیک بخش‌های مختلف اقتصاد

(میلیون بشکه معادل نفت خام در سال)

۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۵	۱۳۷۰	۱۳۶۵	۱۳۶۰	۱۳۵۷	۱۳۵۵	۱۳۵۰	۱۳۴۶	
۲۱۴/۱	۱۸۳/۷	۱۷۱/۲	۱۴۵	۹۱/۱	۳۰/۲	۲۱	۹/۹	۱/۳	۰/۵	۰	۰	بخش خانگی و تجاری
۸۴/۵	۷۳/۳	۶۲/۹	۵۹/۶	۵۱/۵	۴۳/۶	۷/۵	۵/۸	۳	۶/۹	۰/۶	۰/۲	بخش صنعت
۰/۵	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بخش حمل و نقل
۲۰۵/۹	۱۹۰/۷	۱۷۲/۹	۱۵۷/۵	۸۹/۴	۶۰	۲۴/۳	۱۴/۹	۸/۷	۷	۰/۸	۰/۱	بخش نیرو
۵۲/۲	۴۴/۱	۳۷/۲	۳۱/۹	۱۶/۱	۶/۵	۲/۳	۱	۲/۴	۷/۲	۶	۴/۷	بخش پالایش
۵۵۷/۲	۴۹۱/۵	۴۴۵/۲۳	۳۹۴/۰۳	۲۴۸/۱	۱۴۰/۳	۵۵/۱	۳۱/۶	۱۵/۴	۲۱/۶	۷/۴	۵	کل مصرف گاز کشور
۱۱۱۴	۱۰۲۹/۸	۹۷۶/۴	۸۵۴/۱	۷۱۷/۸	۵۲۹	۳۷۱/۳	۲۴۱/۱	۲۲۸/۶	۲۰۱/۱	۱۰۱/۹	۷۳/۵	کل مصرف انرژی کشور

ترازنامه انرژی کشور، ۱۳۸۳

جدول ۶. سهم گاز طبیعی در سبد انرژی مصرفی کشور و بخش‌های مختلف اقتصادی

۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۵	۱۳۷۰	۱۳۶۵	۱۳۶۰	۱۳۵۷	۱۳۵۵	۱۳۵۰	۱۳۴۶	
۵۰/۰۲	۴۷/۷۶	۴۵/۶۰	۴۶/۱۳	۳۴/۵۶	۲۶/۵۲	۱۴/۸۴	۱۳/۱۱	۶/۷۴	۱۰/۷۴	۷/۶۶	۶/۸۰	سهم گاز در سبد انرژی مصرفی کشور
۶۲/۵۱	۵۸/۴۵	۵۵/۳۳	۶۳/۸۲	۳۹/۶۴	۲۱/۷۰	۱۹/۶۸	۱۳/۵۲	۲/۱۱	۰/۹۶	۰/۰۰	۰/۰۰	سهم گاز در مصرف بخش خانگی و تجاری
۵۱/۳۷	۴۷/۷۵	۴۵/۱۲	۴۴/۶۱	۴۵/۴۱	۳۵/۳۶	۱۰/۲۳	۱۳/۰۹	۶/۸۰	۱۶/۳۱	۲/۹۹	۱/۵۳	سهم گاز در مصرف بخش صنعت
۰/۲۱	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	سهم گاز در مصرف بخش حمل و نقل
۷۳/۲۰	۷۴/۲۳	۷۱/۳۳	۶۹/۷۲	۵۵/۰۵	۵۳/۵۲	۳۳/۵۲	۳۴/۹۸	۲۵/۵۱	۲۷/۴۵	۸/۰۸	۲/۵۰	سهم گاز در مصرف بخش نیرو
۸۷/۷۳	۸۳/۶۸	۸۱/۵۸	۷۴/۸۱	۴۸/۰۶	۳۵/۱۴	۱۴/۲۰	۷/۵۲	۱۲/۶۳	۳۰/۰۰	۳۲/۶۱	۲۴/۹۸	سهم گاز در مصرف پالایشگاه‌ها

ترازنامه انرژی کشور، ۱۳۸۳

منابع و مآخذ

۱. برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، خرداد ۱۳۸۵.
۲. ترازنامه انرژی کشور - ۱۳۸۳، وزارت نیرو، معاونت امور انرژی، دفتر برنامه‌ریزی انرژی، ۱۳۸۵.
۳. نفت و توسعه ۵، گزارش اهم فعالیت‌های وزارت نفت، ۱۳۸۳-۱۳۷۶، اداره کل روابط عمومی وزارت نفت، تیرماه ۱۳۸۴.